

PODRÓŻE DZIECI

I. Podróże osób małoletnich w towarzystwie rodziców lub opiekunów prawnych

Straż Graniczna wyjaśnia, że w przypadku przekraczania „*granicy zewnętrznej państw członkowskich Unii*” zgodnie z regulacjami określonymi w pkt. 6.1 załącznika VII do *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen)* (Dz. Urz. UE L 77 z 23.3.2016 z późn. zm.)¹ - „**małoletni**” przekraczający granicę zewnętrzną w towarzystwie osoby sprawującej nad nimi pieczę rodzicielską podlegają takiej samej odprawie granicznej wjazdowej/wyjazdowej jak osoby dorosłe, wg zasad, procedur ustanowionych w art. 6 i nast. ww. rozporządzenia. W szczególności w odniesieniu do osoby małoletniej „*korzystającej z prawa do swobodnego przemieszczania się na mocy prawa Unii*” odprawa graniczna polega na weryfikacji statusu małoletniego na podstawie okazywanego ważnego, dokumentu podróży uprawniającego do przekraczania granicy – w tym autentyczności i ważności tego dokumentu, potwierdzeniu tożsamości i obywatelstwa tej osoby oraz konsultacji stosownych baz danych (SIS, INTERPOL, bazy krajowe), pod kątem sprawdzenia czy nie zachodzą w tym przypadku przesłanki do nie zezwolenia na przekroczenie granicy przez osobę małoletnią.

II. Dokumenty uprawniające osoby małoletnie do przekraczania granicy

W polskim prawie dokumentem uprawniającym małoletniego do przekroczenia granicy jest przede wszystkim ważny „**dokument paszportowy**”, który z mocy ustawy uprawnia jego posiadacza do przekraczania granicy i pobytu za granicą oraz poświadcza obywatelstwo polskie, a także tożsamość osoby w nim wskazanej w zakresie danych, jakie ten dokument zawiera,

lub alternatywnie

„**dowód osobisty**” - jako dokument stwierdzający tożsamość i obywatelstwo polskie osoby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych państw członkowskich Unii Europejskiej, państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego nienależących do Unii Europejskiej oraz państw niebędących stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, których obywatele mogą korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umów zawartych przez te państwa ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi oraz na podstawie jednostronnych decyzji innych państw, uznających ten dokument za wystarczający do przekraczania ich granic.

UWAGA! Akt urodzenia dziecka, zaświadczenie o złożeniu wniosku o uzyskanie paszportu lub dowodu osobistego, legitymacja szkolna, legitymacja ubezpieczenia zdrowotnego etc. – nie uprawniają do przekraczania granicy RP i wyjazdu do innych państw.

Zarówno na gruncie prawa Unii, jak i wyżej przywołanych regulacji prawa krajowego ustawodawca nie przewidział w odniesieniu do małoletnich obowiązku posiadania innych dodatkowych dokumentów niż wyżej wymienione. Wymóg uzyskania zgody rodziców vs. opiekunów prawnych na wyjazd dziecka za granicę został ustanowiony na etapie składania wniosków o wydanie dokumentu uprawniającego do przekraczania granicy (zwłaszcza paszportu). Stąd też w przypadku podróży małoletniego pod opieką osoby sprawującej nad nią pieczę rodzicielską i posiadania ważnego i uprawniającego do przekroczenia granicy dokumentu Straż Graniczna nie ma w świetle cytowanych wyżej przepisów podstaw do nie zezwolenia na przekroczenie granicy.

Uwaga!! Wyjątek od tych zasad dotyczy jednak sytuacji, gdy sąd opiekuńczy ustanowił (w drodze prawomocnego postanowienia) zabezpieczenie wobec małoletniego zakazujące jego wywozu poza granice RP i zarządził jego wykonanie przez Straż Graniczną, co każdorazowo jest weryfikowane poprzez konsultację zasobów ww. baz danych.

¹ Jest to tej rangi akt prawa UE, który wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowany w PCZ zgodnie z Traktatami.

III. Podróże za granicę RP osób niepełnoletnich samodzielnie lub w towarzystwie osób trzecich niebędących ich rodzicami lub opiekunami prawnymi

W aktualnie obowiązujących polskich regulacjach, nie ustanowiono dotąd w żadnej formie obowiązku posiadania specjalnych, ujednoczonych wzorów formularzy, blankietów, dokumentów typu upoważnienie, pełnomocnictwo notarialne, ani katalogu informacji jakie w takich dokumentach ew. miałyby się znaleźć, i które należałoby obligatoryjnie okazać funkcjonariuszom SG – i to zarówno w przypadku, gdy osoby niepełnoletnie podróżują poza granice RP w towarzystwie tylko jednego z rodziców lub też samodzielnie bądź z osobami trzecimi, które nie są ich rodzicami lub opiekunami prawnymi (osobami sprawującymi nad nimi pieczę).

Tym niemniej, mając na uwadze konieczność zapewnienia „dobra dziecka” („istotnych spraw dziecka”)², Straż Graniczna informuje, że przed wyrażeniem zgody na przekroczenie granicy przez tej kategorii osoby jest zobowiązana do dokonywania szczegółowych, wnikliwych sprawdzeń/weryfikacji – w celu potwierdzenia czy małoletni podróżujący samodzielnie lub osoby trzecie towarzyszące małoletnim mają na to zgodę/pełnomocnictwo osób sprawujących nad nimi prawną opiekę rodzicielską, oraz czy podróż ta odbywa się za ich wiedzą i aprobatą. Wykorzystywane są w tym celu różne dostępne procedury, narzędzia: np. konsultacje baz danych, wywiad/rozmowa z dzieckiem (o ile jest to możliwe z uwagi na jego wiek), uzyskanie szczegółowych wyjaśnień od opiekuna vs. nawet bezpośredni kontakt z jego rodzicami, ew. posiłkowanie się, co tu ważne np. *pełnomocnictwem/upoważnieniem notarialnym często posiadanym przez te osoby np. z uwagi na takie właśnie wymogi określone przez państwo docelowe tej podróży...*

W sytuacji gdy te ustalenia nie przyniosą jednak pożądanego i satysfakcjonującego nas rezultatu czyli będą niespójne, sprzeczne, niewiarygodne – możliwe jest jako ostateczne rozwiązanie - nie zezwolenie na podróż dziecka.

Wobec tego w celu uniknięcia ew. przedłużonych procedur kontrolnych, nieporozumień, skarg, **a nawet nie uzyskania zgody na przekroczenie granicy (!)** - należy pamiętać, że ciężar udokumentowania i uwiarygodnienia takich faktów spoczywa po stronie zainteresowanych i planując podróż osób małoletnich poza terytorium RP celowym jest aby wyprzedzająco się do tego przygotować.

IV. Pisemna zgoda rodziców/opiekunów prawnych na podróż dziecka z osobą trzecią w innych państwach.

UWAGA!! Niektóre państwa trzecie, **ale także Państwa Członkowskie UE**, wymagają specjalnych zgód **na podróż dziecka z osobą trzecią. Mogą w tym zakresie być do zrealizowania zróżnicowane procedury**, wymagające np. zaopatrzenia się w pełnomocnictwa notarialne/upoważnienia/zezwoleń przetłumaczone na język danego państwa przez tłumacza przysięgłego... wobec tego każdorazowo należy weryfikować ew. istnienie takich wymogów w kontakcie np.:

- z przedstawicielstwem dyplomatycznym lub urzędem konsularnym państwa docelowego podróży,
- agentem/przedstawicielem linii lotniczej/przewoźnika drogowego/lotniczego;
- tour-operatorem;

i dla własnego dobra - zastosować się do nich wybierając się w podróż z osobą małoletnią!

PRZYDATNE INFORMACJE dot.:

1. zasad, procedur administracyjnych obowiązujących w realiach RP w zakresie uzyskiwania m.in. dla osób niepełnoletnich polskich dokumentów paszportowych, dowodów osobistych - można znaleźć tu: Usługi dla obywatela - Gov.pl - Portal Gov.pl (www.gov.pl)

² W rozumieniu art. 97 § 1 i 2 USTAWY z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.);

2. zasad wjazdu, pobytu, posiadania dokumentów podróży do tego niezbędnych - w innych państwach docelowych dla planowanej podróży (np. paszport, wiza lub alternatywnie dowód osobisty), **w tym także spełnienia szczególnych wymogów w przypadku podróży osób małoletnich** - najlepiej każdorazowo weryfikować tu: Informacje dla podróżujących - Ministerstwo Spraw Zagranicznych - Portal Gov.pl (www.gov.pl)